

Kazimierz Turaliński

PRZESTĘPCZOŚĆ ZORGANIZOWANA W III RP

Międzynarodowy Obrót Gospodarczy

reglamentowany decyzjami politycznymi

jako

główne źródło dochodu polskich

**zorganizowanych grup oraz związków
przestępczych**

WYDANIE II – ROZSZERZONE

Kazimierz Turaliński

**PRZESTĘPCZOŚĆ
ZORGANIZOWANA w III RP**

Międzynarodowy obrót gospodarczy
reglamentowany decyzjami politycznymi
jako
główne źródło dochodu polskich
zorganizowanych grup oraz związków
przestępczych

WYDANIE II – ROZSZERZONE

Wydawnictwo MEDIA POLSKIE
Radom 2009

© Copyright by Kazimierz Turaliński 2009
ISBN 978-83-925811-5-4

Opracowanie oparto na materiałach Prokuratury, Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Straży Granicznej, Służby Celnej, dawnego Urzędu Ochrony Państwa, Archiwum Sejmu RP, ministerstw, sądów, publikacjach zagranicznych i międzynarodowych instytucji powołanych do monitorowania lub zwalczania przestępczości zorganizowanej – m.in. Interpolu, Europolu oraz wydzielonych jednostek ONZ i Unii Europejskiej, a także na doniesieniach prasowych, publikacjach naukowych oraz na informacjach pozyskanych osobiście.

Brak elementów fikcji literackiej.

Spis Treści

Przedmowa	7
Rozdział I: Zarys polskiej przestępczości zorganizowanej	11
1.1. Realia polityczno-społeczne Europy Środkowej schyłku XX wieku.....	12
1.2. Podstawy prawne ścigania przestępczości zorganizowanej.....	21
Forma kwalifikowana.....	29
Świadek koronny.....	34
Konwencja ONZ z Palermo przeciwko międzynarodowej przestępczości zorganizowanej.....	38
1.3. Instytucje powołane do zwalczania działalności przestępczości zorganizowanej.....	48
1.4. Polska przestępczość zorganizowana a mafia.....	59
Rozdział II: Produkcja, przemyt oraz handel narkotykami	71
2.1. Zarys światowej zorganizowanej przestępczości narkotykowej.....	72
Marihuana i haszysz.....	74
Amfetamina, metaamfetamina i ecstasy.....	77
Kokaina.....	79
Opiaty.....	82

2.2. Wybrane przypadki produkcji, przemytu oraz hurtowego handlu narkotykami polskiej przestępczości zorganizowanej.....	87
2.3. Problematyka przestępczości narkotykowej we współczesnej Polsce.....	92
Rozdział III: Przestępstwa paliwowe.....	101
3.1. Przestępstwa paliwowe na świecie – wybrane zagadnienia.....	102
Włochy.....	102
Stany Zjednoczone.....	104
Dawne państwa ZSRR.....	106
Węgry.....	107
3.2. Działalność tzw. Mafii Paliwowej w Polsce	109
3.3. Uwarunkowania działalności tzw. Mafii Paliwowej w Polsce.....	121
Ekonomia.....	121
Prawo i administracja państwowa.....	125
Polityka i wojsko.....	133
Rozdział IV: Przemysł.....	139
4.1. Przemysł alkoholu.....	140
4.2. Przemysł towarów i wyrobów tytoniowych.....	151
Rozdział V: Międzynarodowy obrót gospodarczy.....	164
5.1. Wyludżanie nienależnego zwrotu podatku VAT w obrocie międzynarodowym.....	165

5.2. Przestępstwa związane z międzynarodowym rynkiem hazardowym i praniem brudnych pieniędzy.....	175
5.3. Oszustwa celne.....	184
Posłowie.....	190
Bibliografia.....	201
Akty prawne.....	203

Przedmowa

Przestępczość zorganizowana stanowi czołowe obok terroryzmu zagrożenie dla współczesnych demokratycznych państw kręgu tzw. Cywilizacji Zachodu. Z założenia godzi ona bowiem w filozoficzne podstawy istnienia wspólnoty i umowę społeczną, zmaterializowane w przepisach uchwalonego prawa. Kształtowana na przestrzeni stuleci kultura środkowoeuropejska, oparta w znacznej mierze na społecznej nauce kościoła katolickiego i filozofii starożytnych myślicieli, wyklucza powszechną aprobatę dla czynów takich jak zabójstwo lub kradzież. Bez względu na źródło wywiedzenia, czy to z myśli starogreckiej, czy też z biblijnego dekalogu, odrzuca zgodę na jakiegokolwiek działania godzące w cudze dobro prawem chronione. Z tego powodu szczególnym represjom poddać należy działalność zorganizowanych grup i związków przestępczych, powoływanych przecież wyłącznie w celu konsekwentnego naruszania porządku społecznego i moralnego.

Zasadnie jednak upatrując siły państwa w uporządkowanej strukturze, połączonej wspólnymi dla jego obywateli wyznawanymi wartościami oraz celami, organizacje przestępcze ustalają podobne relacje w tworzonej grupie lub związku. Wytworzenie struktur analogicznych umożliwiać ma konsolidację posiadanych środków i mocy przerobowych, co z kolei skutkuje maksymalizacją zysku i skali prowadzonej działalności oraz minimalizacją zagrożenia pociągnięciem do odpowiedzialności karnej, bądź przegranej zbrojnej konfrontacji z konkurencyjnymi osobami lub organizacjami. W praktyce przestępczość zorganizowana nierzadko dysponuje

kapitałem przekraczającym roczny budżet formacji policyjnych, a swój status dodatkowo wzmocnia korumpowaniem wysokich rangą urzędników państwowych oraz stosowaniem przemocy na szeroką skalę. Znamienne dla większości wiodących organizacji pozostaje uznaniowe wymierzanie poza porządkiem prawnym sankcji właściwych dla średniowiecznych i renesansowych unormowań materii karnej, tj. okaleczeń, tortur, a nawet wyroków śmierci. Działania te wymierzone zostają w obywateli padających ofiarami przestępstw, świadków tych czynów, gangsterów, kryminalistów oraz biznesmenów prowadzących opozycyjną lub konkurencyjną aktywność, a także w urzędników państwowych – szczególnie w funkcjonariuszy publicznych powołanych właśnie do zwalczania zjawiska przestępczości. Pogodzenie równoległych egzystencji demokratycznego państwa prawa oraz zorganizowanych struktur łamiących jego postanowienia nie jest więc możliwe, a eliminacja wskazanej patologii stanowi podstawę realizacji konstytucyjnych wartości.

Nowoczesne, polskie grupy i związki przestępcze przypominają konstrukcjami sprawnie zarządzane przedsiębiorstwa, coraz częściej o precyzyjnie określonym profilu produkcyjnym lub usługowym. Wyraźnemu wyodrębnieniu podlegają poszczególne funkcje, wśród których zaobserwować można ciało zarządzające (jednoosobowe lub kolegialne), wypracowujący przychód dział wykonawczy i zwykle komórkę zbrojnej ochrony fizycznej, wspartą niekiedy kontrwywiadem. Wielkie „korporacje” wyznaczają do koordynacji działań administrację średniego szczebla (tzw. kapitanów) oraz stałe departamenty ds. obsługi prawnej, legalizacji kapitału, księgowości, doradztwa inwestycyjnego oraz inne, właściwe dla ambicji twórców i profilu przyjętej aktywności.

Istotą egzystencji przedsiębiorstw, także tych, których

wyłącznym źródłem finansowania są pożytki czynów karalnych, pozostaje maksymalizacja przychodów, przy jednoczesnej minimalizacji kosztów własnych. Biznesplan przestępstw majątkowych dostosowany zostać musi do prawideł podaży i popytu oraz do możliwości oferowanych przez eksplorowany rynek. Prawidłowe oszacowanie, a następnie wypełnianie luk w podaży pożądaných dóbr pozostaje czynnikiem decydującym o zysku, bądź stratach. Termin „popyt” można wtedy zdefiniować jako podatność na działania przestępcze określonej kategorii, związane np. z naiwnością, niedoskonałością prawa, nieszczelnością w systemach bezpieczeństwa lub nieudolnością organów ścigania. „Strata” zaś związana być może z dolegliwością kary i prawdopodobieństwem jej poniesienia. Stąd nie dziwi spadek liczby nisko dochodowych czynów kryminalnych o wysokiej wykrywalności, będących w minionych dekadach niemal wyłącznym źródłem finansowania półświatka. Jednocześnie nasileniu uległy przestępstwa ekonomiczne i transgraniczne. Odrzucenie nieefektywnych, tradycyjnych metod i przebranzowienie struktur implikowało spotęgowanie dochodów, za czym instytucje państwowe nie nadały. Ze względu na mniej spektakularny charakter działań, a nierzadko brak poszkodowanego (vide przestępstwa narkotykowe oraz legalizacja brudnego kapitału), znacznie utrudniono wykrycie samego istnienia konspiracyjnych organizacji i skomplikowano postępowanie dowodowe. Zrozumienie mechanizmu tej ewolucji warunkuje prognozowanie i prewencyjną eliminację wrażliwych punktów uchwalanego prawa.

Celem niniejszego opracowania uczyniono analizę metodyki i uwarunkowań najważniejszych z finansowego punktu widzenia działań zorganizowanej przestępczości, właściwych dla sytuacji polityczno-społecznej i gospodarczej III Rzeczypospolitej. Wśród dominujących obecnie tendencji kluczowe wydają się te,

oparte na międzynarodowym obrocie gospodarczym reglamentowanym decyzjami politycznymi. Niezwykle dochodowe oszustwa paliwowe i podatkowe zakotwiczone w systemie koncesyjnym oraz znacznych różnicach w opodatkowaniu podobnych produktów. Z przyczyn społecznych zdelegalizowana produkcja i handel środkami odurzającymi i psychostymulującymi. Przemysł towarów objętych wysoką akcyzą. Kontrola rynku hazardowego sztucznie podzielonego wedle stawek opodatkowania. Legalizacja pochodzących z przestępstw wartości pieniężnych i protekcja ze strony najwyższych władz państwowych.

Eliminacja przedstawionych w opracowaniu źródeł dochodu przestępczości zorganizowanej stanowić powinna podstawę polityki wewnętrznej państwa w zakresie realizacji zadań ministerstw właściwych ds. wewnętrznych, sprawiedliwości oraz finansów. Niestety, dotychczasowa praktyka władz, czy to przez niewiedzę, czy też niefrasobliwość lub złą wolę, często skutkowałą faktycznym wspieraniem interesów osób nieuczciwych, poprzez konstrukcję przepisów prawnych oraz podejmowanie decyzji otwierających drogę do wielomilionowych, a niekiedy nawet wielomiliardowych nadużyć. Napiętnowanie tych praktyk stanowi myśl przewodnią niniejszych rozważań. Niemożliwe jednak wydaje się potępienie, bez wykazania stopnia szkodliwości całości zjawiska. Dopiero przedstawienie problemu z różnych, globalnych wręcz, perspektyw umożliwi prawidłową jego ocenę, a także zrozumienie genezy oraz konsekwencji grożących społeczeństwu w przypadku zaniedbania odpowiednio wyważonych działań prewencyjnych i represyjnych.

Rozdział I

Zarys polskiej przestępczości zorganizowanej

1.1. Realia polityczno-społeczne Europy Środkowej schyłku XX wieku

Fala przemian tzw. Jesieni Ludów 1989 roku stanowiła punkt zwrotny nie tylko dla historii świata, ale i polskiego środowiska kryminalnego. Rozpad Związku Radzieckiego oraz wcześniejsze transformacje ustrojowe państw Europy Środkowo-Wschodniej wyeliminowały dotychczasowe przeszkody stojące na drodze do utworzenia rodzimych, zaawansowanych struktur przestępczości zorganizowanej. Zbrodniczą konspirację wykluczał milicyjny aparat represji połączony z intensywną inwigilacją i infiltracją przez tajnych współpracowników SB kręgów potencjalnie wrogich władzy¹. Dodatkowymi barierami były brak swobody gospodarczej, centralne planowanie w kluczowych dziedzinach przemysłu i handlu oraz inne czynniki natury politycznej. W takim teatrze działać mogły tylko drobne grupy tworzone przez margines społeczny, trudniące się nisko dochodowymi włamaniami, kradzieżami, kontrolą prostytutki i detaliczną sprzedażą

¹ Służba Bezpieczeństwa (SB) – podlegający Ministerstwu Spraw Wewnętrznych i wkomponowany w Milicję Obywatelską organ bezpieczeństwa, stanowiący w istocie polski odłam radzieckiej, komunistycznej służby specjalnej KGB. Pełniła rolę policji politycznej chroniącej władzę PRL-u poprzez zwalczanie demokratycznej opozycji oraz kościoła katolickiego. Odpowiadała za inwigilację społeczeństwa polskiego na terenie kraju i poza jego granicami, rozbudowę agentury w drodze szantażu i korupcji, porwania, tortury oraz zabójstwa na tle politycznym. Funkcjonariusze SB jednostkowo prowadzili także działalność przestępczą ukierunkowaną na pozyskiwanie dóbr materialnych. W latach 80-tych w ramach formacji wydzielono m.in. Służbę Wywiadu i Kontrwywiadu MSW, Służbę Bezpieczeństwa MSW i Służbę Zabezpieczenia Operacyjnego MSW.

nieopodatkowanego alkoholu. Załóżek przyszłych, rozbudowanych związków przestępczych stanowić miały gangi złodziei samochodów dowodzone w latach 70-tych i 80-tych na zachodzie Europy przez Nikodema Skotarczaka pseud. Nikoś, podwarszawscy i prasy włamywacze oraz słabo skoordynowani przemytnicy, dokonujący zwykle jednostkowo nielegalnego importu różnego typu reglamentowanych dóbr².

Utrata władzy przez PZPR³ skutkowałą z dnia na dzień zmianą znacznej ilości przepisów obowiązujących w dawnej Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej. Usunięto m.in. unormowania dotyczące narzędzi prawnych mających na celu szczególną ochronę gospodarki państwowej. W 1990 roku rozwiązano, zatrudniające pięć tysięcy milicjantów, wydziały ds. zwalczania przestępczości gospodarczej. W ich miejsce nie powołano żadnego analogicznego tworu. Zlikwidowano Milicję i odsunięto od służby gros funkcjonariuszy tej formacji. Podobnie postąpiono z SB, a weryfikacja wykazała nieprzydatność tysięcy jej członków do dalszej służby w już niezależnym od Moskwy, demokratycznym państwie prawa. Byłym

² E. Ornacka, P. Pytlakowski, *Alfabet Mafii*, Prószyński i S-ka, Warszawa 2004

³ Polska Zjednoczona Partia Robotnicza – partia komunistyczna monopolizująca władzę w PRL w latach 1948-1989. Zależna od władz ZSRR, odpowiadająca na ziemiach polskich za realizację ideologii marksizmu-leninizmu. Odpowiedzialna politycznie za ograniczenie niepodległości Polski, upadek gospodarczy spowodowany stosowaniem w praktyce ekonomii socjalizmu, łamanie praw człowieka i krwawe pacyfikacje protestów ludności cywilnej, m.in. w Poznaniu w 1956 r., na Wybrzeżu w grudniu 1970 r. oraz w Ursusie i Radomiu 1976 r. Jej spadkobiercami w III RP stały się kolejno formacje polityczne: SdRP (liderzy: Aleksander Kwaśniewski, Józef Oleksy i Leszek Miller), a następnie SLD (liderzy: Leszek Miller, Krzysztof Janik, Józef Oleksy, Wojciech Olejniczak i Grzegorz Napieralski).

funkcjonariuszom zarzucano brak walorów moralnych i kompetencji. Powołaną Policję, z przyczyn kadrowych, społecznych i politycznych, na samym początku uczyniono istotą anemiczną. Wbrew zaleceniom europejskich ekspertów, władze III Rzeczypospolitej zrezygnowały z ustawowego umocowania instytucji świadka koronnego, świadka incognito, policyjnego zakupu kontrolowanego, przesyłki kontrolowanej, jak i narzędzi utrudniających pranie brudnych pieniędzy oraz defraudację. Praktycznie wyeliminowano prowadzenie działań wywiadowczych i stosowanie podsłuchów, a dotychczasowa agentura przestała istnieć. Samo pozyskiwanie zeznań w drodze układu przestępcy z prokuraturą utożsamiono z dawną rolą pogardzanych konfidentów i odsunięto na margines. Pobłażliwość motywowana była społeczną potrzebą rozluźnienia ograniczających wolność rygorów i nadmiernych uprawnień służb mundurowych. Zadecydowały świeże i bolesne doświadczenia władzy wzorowanej na radzieckim totalitaryzmie.

Zmiana gospodarki, ze sterowanej centralnie na wolnorynkową, wymusiła szybką prywatyzację państwowej własności oraz swobodę rejestracji prywatnych przedsiębiorstw. Otwarcie granic umożliwiło import potrzebnych, a wcześniej reglamentowanych towarów, a także nieskrępowany przepływ osób. Wtórny tego skutkiem była organizacja na szeroką skalę procederu przemytu spirytusu i narkotyków. Słabo rozwinięte instytucje kontrolne umożliwiały też łatwą legalizację i inwestycję kapitału pochodzącego z przestępstw. Poza pozytywnymi konsekwencjami wolnościowych przemian zauważono nieoczekiwany, drastyczny wzrost ilościowy i jakościowy popełnianych występków, jak i zbrodni, włącznie z nieznanymi dawniej nad Wisłą, a szczególnie widowiskowymi porachunkami zbrojnych gangów.

Początkowo prymitywne grupy przestępcze gromadziły kapitał na czynach typowo kryminalnych, wśród których prym wiodło uprowadzanie tirów z importowanymi towarami, wymuszanie haraczów od powstających prywatnych przedsiębiorstw, dystrybucja nieopodatkowanego alkoholu oraz drobnych ilości narkotyków. Systematyczny wzrost dochodów z tej działalności umożliwił rozszerzenie spektrum zainteresowania na bardziej ambitne przedsięwzięcia, takie jak hurtowy import heroiny i kokainy, a także budowa na terenie Polski największych w Europie laboratoriów do produkcji amfetaminy. Pojawiły się próby konsolidacji środowisk przestępczych pod hegemoniczną władzą najzamożniejszych warszawskich gangsterów. W wyniku wojen gangów zwierzchnictwo nad polskim podziemiem przestępczym przejęła tzw. „Grupa Pruszkowska” lub „Pruszków”, nazywana przez prasę na wyrost także „Mafią Pruszkowską”. Status drugiej siły w kraju aż do końca lat 90-tych utrzymał konkurencyjny gang z podwarszawskich Ząbek, również błędnie, zarówno, co do formy organizacji, jak i właściwości geograficznej, określany przez media jako tzw. „Mafia Wołomińska” lub „Wołomin”.

Początek lat 90-tych stanowił czas prosperity i zachłyśnięcia wolnością. Wówczas wzmiankowane gangi jeszcze prowadziły ożywioną kooperację, lecz w wyniku konfliktów personalnych, około 1993 roku, rozpoczęły wzajemne zwalczanie swoich działań i konkurowanie o strefy wpływów. W wyniku toczonej początkowo zewnętrznej wojny, a następnie wewnętrznych porachunków, do końca XX wieku śmierć ponieśli czolowi przywódcy „Pruszkowa” – Andrzej Koliowski pseud. Pershing, Wojciech Kielbiński pseud. Kielbacha, katowicki rezydent Zbigniew Szczepanik pseud. Simon, a także liderzy Grupy Wołomińskiej – Wiesław Niewiadomski pseud. Wariat, Ludwik Adamski pseud.

Lutek, Marian Klepacki pseud. Klepak vel Maniek oraz współpracujący z „Wołominem” przywódca trójmiejskiej struktury przestępczej Nikodem Skotarczak pseud. Nikoś. Liczne zamachy bombowe oraz strzelaniny przyniosły śmierć dodatkowo kilkudziesięciu szeregowych członków wymienionych gangów, a w skali kraju liczba ofiar sięgnęła kilkuset zabitych. Odnotować należy także dokonane w tym samym czasie zabójstwa byłego komendanta głównego polskiej Policji gen. Marka Papawy oraz byłego ministra sportu Jacka Dębskiego.

Escalacja konfliktu zbrojnego i realna groźba śmierci zmotywowała wielu gangsterów do złożenia zeznań obciążających strukturę, przy czym kluczowe pozostały wyjaśnienia pierwszego w Polsce świadka koronnego Jarosława Sokołowskiego pseud. Masa. On też jako pierwszy obwiniał czołowych polityków o kolaborację z „Pruszkowem”, w tym o zlecenie gangsterom ochrony spółek hazardowych, rzekomo zależnych od postkomunistycznej partii SLD. Do aresztów trafili zwycięzcy wojny o władzę, głównie przywódcy „Pruszkowa”: Andrzej Zieliński pseud. Słowik, Leszek Danielak pseud. Wańka, Mirosław Danielak pseud. Malizna, Janusz Prasol pseud. Parasol, Zygmunt Raźniak pseud. Raźniaczek, Ryszard Szwarz pseud. Kajtek, a także członkowie innych wiodących organizacji przestępczych, m.in. katowicka grupa Janusza Treli pseud. Krakowiak, wołomiński gang Karola Sarny oraz szczeciński Marka Medveska pseud. Oczko. Zarzuty postawiono domniemanemu przywódcy grupy z Ząbek – Henrykowi Niewiadomskiemu. Przed sądem nie zdołano jednak dowieść, iż to on posługiwał się pseudonimem „Dziad”, pod którym miał rzekomo sprawować kontrolę nad wschodnią częścią przestępczej mapy Polski. Wśród oskarżonych o kolaborację z przestępczością zorganizowaną znaleźli się przedstawiciele parlamentu: były senator Aleksander Gawronik i

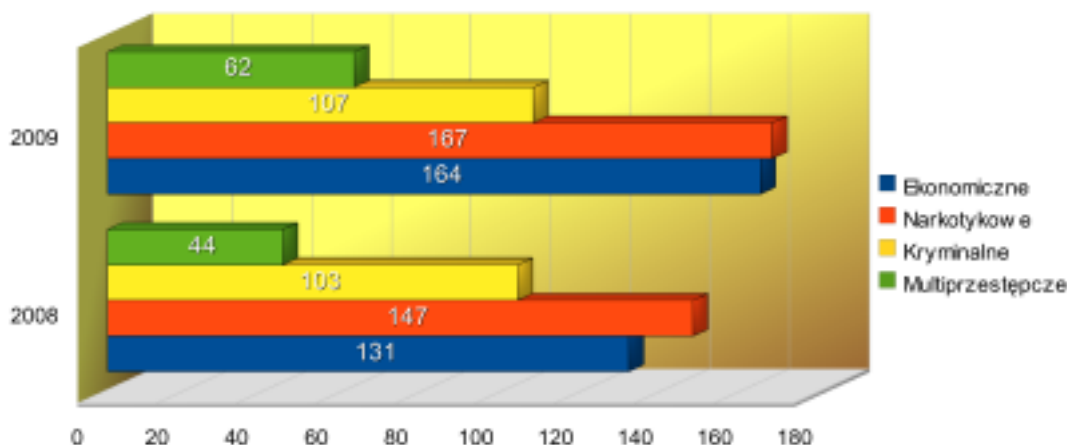
poseł Marek Kolasiński. Zadłużony u „Pershinga” dawny wicepremier Ireneusz Sekuła popełnił samobójstwo, nim zakończono prowadzone przeciw niemu śledztwa. Zamordowany w 2001 roku minister J. Dębski współpracował z Jeremiaszem Barańskim pseud. Baranina – wiedeńskim gangsterem powiązany z „Pruszkowem”, austriackimi cywilnymi służbami specjalnymi⁴ oraz z co najmniej jednym oficerem polskich wojskowych służb specjalnych⁵.

Upadek awangardy świata gangsterskiego lat 90-tych nie zakończył ekspansji polskiej przestępczości zorganizowanej. W drodze ewolucji zaprzestano tylko budowy ogólnokrajowej, niemal jawnie działającej struktury monopolizującej wszelkie pola aktywności półświatka. Przestępstwa kryminalne pozostawiono drobnym gangom, których monitorowanie i rozbijanie nie stanowi już dla Policji nadmiernego kłopotu. Pomimo pozornego uzyskania kontroli nad bezpieczeństwem publicznym nie zaobserwowano jednak znaczących braków w zaopatrzeniu rynku narkotykowego, co oznacza ciągłość działania tychże struktur oraz szybkie, bieżące uzupełnianie kadr. Wzrosła liczba przestępstw tranzytowych z tego zakresu, przy jednoczesnym spadku kryminalnych z 1 133 162 w roku 2000, do 763 597 w roku 2009. Odnotowano ponad dwukrotny

⁴ K. Turaliński, *Objawy Mafii – dokumentacja III RP*, Media Polskie, Radom 2007

⁵ Meldunek Zastępcy Szefa Zarządu III Szefostwa Wojskowych Służb Informacyjnych z dnia 5 sierpnia 1992 r. do Szefa Wojskowych Służb Informacyjnych (Ministerstwo Obrony Narodowej, Zarząd Kontrwywiadu) w przedmiocie współpracy byłego szefa Wydziału Informatyki Szefostwa Wojskowej Służby Wewnętrznej (kontrwywiad) płk Kruczkowskiego z grupą przestępczą J. Barańskiego. Miał on organizować przemyt spirytusu oraz kontrolować w Komendzie Głównej Straży Granicznej działania prowadzone przeciwko przemytnikom. Wspólnie z J. Barańskim oferował także niemieckiej policji kryminalnej usługi wywiadu kryminalnego na terenie RP.

wzrost przestępstw gospodarczych. W roku 1999 stwierdzono ich 60 393, natomiast już w 2009 roku liczba ta sięgnęła 151 265 przypadków⁶. Dawne incydentalne „chrzczenie” paliwa stało się przemysłem przynoszącym miliardowe zyski, podobnie jak oszustwa podatkowe, pranie brudnych pieniędzy i przemyt. Liczebnie dominują grupy o profilu ekonomicznym i narkotykowym.

Liczba grup przestępczych działających na terytorium Polski wg. CBS⁷

W ostatecznym rozrachunku przełom XX i XXI wieku przyniósł marginalizację brutalnej siły przez arkana nauk prawnych i ekonomicznych. Zorganizowane związki przestępcze skupiły swą aktywność na mało spektakularnych polach działalności, przynoszących jednak wcześniej nieosiągalne dochody. Wtórą korzyścią stało się znaczne ograniczenie perspektywy wieloletnich wyroków, standardowych w przypadku rozbojów i zabójstw. Odnotować należy, iż zbrodnie te nie przynosiły gratyfikacji

⁶ Stan taki ujawniają statystyki policyjne www.statystyka.policja.pl

⁷ Sprawozdanie z działalności Centralnego Biura Śledczego KGP w 2009 r.

finansowych równoważących ryzyko tak dotkliwych kar.

Okrzepienie organów ścigania po zmianie pokoleniowej i transformacji ustrojowej, a następnie wyposażenie ich w elementarne narzędzia prawne i techniczne⁸, pociągnęło za sobą znaczny wzrost wykrywalności tradycyjnych przestępstw⁹. Dalece skuteczniejsze poszukiwanie i sprowadzanie przed polski wymiar sprawiedliwości ukrywających się za granicą podejrzanych umożliwiła instytucja Europejskiego Nakazu Aresztowania, wsparta współpracą z formacjami policyjnymi sąsiednich państw, Europol¹⁰ oraz

⁸ Zgodnie z wcześniejszymi postulatami władza ustawodawcza unormowała zastosowanie w procesie karnym dowodów z zeznań świadka koronnego i świadka incognito, zakupu kontrolowanego, przesyłki kontrolowanej, wprowadzono zaawansowane instrumenty kontroli skarbowej, powołano wyspecjalizowane służby tematyczne, a także rozwinięto na szeroką skalę wykorzystanie technicznych środków inwigilacji.

⁹ KGP: Raport Statystyczny 2008 – najwyższa wykrywalność w historii Policji 65,9%, <http://www.statystyka.policja.pl/>

¹⁰ Europol jako podstawę swej działalności przyjmuje Układ z Maastricht o Unii Europejskiej oraz Konwencję o Europolu, ratyfikowaną przez wszystkie kraje członkowskie UE, obowiązującą od 01.10.1998. Podstawowym zadaniem jest wspieranie organów ścigania krajów członkowskich UE w walce z przestępczością zorganizowaną, przede wszystkim poprzez wspomaganie identyfikacji i rozpracowywania organizacji przestępczych, działających na obszarze co najmniej dwóch krajów członkowskich, w zakresie następujących kategorii przestępczości: obrót narkotykami, nielegalna migracja, handel ludźmi, łącznie z pornografią dziecięcą, nielegalny obrót pojazdami motorowymi, fałszowanie pieniędzy i innych środków płatniczych, obrót substancjami radioaktywnymi i nuklearnymi, terroryzm, pranie pieniędzy. 7 grudnia 2001 r., Rada Unii Europejskiej rozszerzyła kompetencje Europolu o kolejne rodzaje przestępczości: zabójstwa i ciężkie uszkodzenia ciała, porwania, przestępcze ograniczenia wolności i branie zakładników, nielegalny handel organami i tkankami ludzkimi, rasizm i ksenofobia, zorganizowane napady i rozboje, wymuszenia i wymuszenia rozbójnicze, oszustwa i zagarnięcia mienia, przemysł dóbr

Interpolem¹¹. Te i inne czynniki zaważyły o końcu hegemonii „Pruszkowa” i „Wołomina”. Podobnie jak w wielu innych sektorach gospodarki, tak w materii zorganizowanych przestępstw majątkowych utrzymanie konkurencyjnej pozycji rynkowej wymusiło liczne przewartościowania i zmiany organizacyjne. Klasyczne struktury ukierunkowane na zuchwałą, wręcz filmową działalność trafić musiały do lamusa. Postęp wyeliminował dawniej nowatorski, a dziś archaiczny już sektor, ustępujący miejsca wysokodochodowym oszustwom gospodarczym i podatkowym, przestępstwom tranzytowym oraz ingerencji w proces legislacyjny.

kultury, w tym zabytków i dzieł sztuki, podrabianie znaków towarowych, fałszerstwa dokumentów, przestępstwa komputerowe, korupcja, nielegalny handel bronią, amunicją i materiałami wybuchowymi, nielegalny handel zwierzętami i roślinami objętymi ochroną, zanieczyszczanie środowiska naturalnego oraz nielegalny handel substancjami hormonalnymi i innymi substancjami powodującymi przyrost ciała – www.policja.pl

¹¹ Interpol utworzony został w 1923 roku na Międzynarodowym Kongresie Policji Kryminalnych w Wiedniu. W roku 1956 przyjęto nazwę Międzynarodowa Organizacja Policji Kryminalnych – Interpol. Zrzesza on obecnie 186 państw członkowskich i stanowi największą międzynarodową organizację policyjną. Interpol został powołany do walki z przestępczością międzynarodową, koncentrując swą działalność na zwalczaniu: przestępczości narkotykowej i zorganizowanej, ekonomicznej, handlu ludźmi, terroryzmu i zapewnieniu bezpieczeństwa i porządku publicznego oraz poszukiwaniu zbiegłych sprawców przestępstw. W obszarze zwalczania handlu ludźmi Interpol koncentruje swoje wysiłki przede wszystkim na przeciwdziałaniu i zwalczaniu handlu kobietami w celu seksualnego wykorzystywania, przemytu ludzi oraz procederu seksualnego wykorzystywania dzieci. Ponadto organizacja odpowiada za działalność analityczną z zakresu identyfikacji nowych trendów przestępczości zorganizowanej, szlaków przemytniczych i powstających oraz rozwijających swą działalność grup przestępczych – www.policja.pl

1.2. Podstawy prawne ścigania przestępczości zorganizowanej

Przestępczość zorganizowana nie występuje w polskim porządku prawnym jako autonomiczny, objęty penalizacją twór, a więc termin ten spełnia obecnie rolę wyłącznie kryminologiczną. W treści Kodeksu karnego¹² poddano jednak kryminalizacji pojęcia pokrewne, odzwierciedlające istotę tego zjawiska:

art. 258 § 1 Kto bierze udział w zorganizowanej grupie albo związku mających na celu popełnienie przestępstwa lub przestępstwa skarbowego, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5

§ 2 Jeżeli grupa albo związek określone w § 1 mają charakter zbrojny albo mają na celu popełnienie przestępstwa o charakterze terrorystycznym, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8

§ 3 Kto grupę albo związek określone w § 1 w tym mające charakter zbrojny zakłada lub taką grupę albo związkiem kieruje, podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10

§ 4 Kto grupę albo związek mające na celu popełnienie przestępstwa o charakterze terrorystycznym zakłada lub taką grupę lub związkiem kieruje, podlega karze pozbawienia wolności na czas nie krótszy od lat 3

Opisany czyn zabroniony (§ 1– 3 występkek, § 4 zbrodnia)

¹² Ustawa Kodeks Karny uchwalona w dniu 6 czerwca 1997 r., obowiązująca od 1 września 1998 r., opublikowana 2 sierpnia 1997 r. w Dz. U. 1997 nr 88 poz. 553 z późn. zm.